

Vec C-288/23 [El Baheer]¹

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

3. máj 2023

Vnútroštátny súd:

Verwaltungsgericht Stuttgart

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

2. máj 2023

Žalobkyňa:

HE

Žalovaná:

Bundesrepublik Deutschland

¹ Táto vec je označená fiktívnym menom, ktoré nezodpovedá skutočnému menu účastníka konania.

Predmet konania vo veci samej

Žaloba o priznanie postavenia utečenca, subsidiárne o priznanie postavenia osoby s doplnkovou ochranou, prípadne o určenie existencie zákazu vyhostenia podľa vnútroštátneho práva.

Predmet a právny základ podania

Výklad článku 3 ods. 1 druhej vety nariadenia 604/2013, článku 4 ods. 1 druhej vety a článku 13 smernice 2011/95, článku 10 ods. 2 a 3 a článku 33 ods. 1 a 2 písm. a) smernice 2013/32, ako aj článku 6 ods. 2 smernice 2008/115,

právny základ: Článok 267 ZFEÚ.

Prejudiciálne otázky

1. V prípade, že členský štát nemôže využiť právomoc, priznanú článkom 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32/EÚ, zamietnuť žiadosť o medzinárodnú ochranu ako neprípustnú z dôvodu, že postavenie utečenca bolo priznané v inom členskom štáte, keďže životné podmienky v tomto členskom štáte by žiadateľa vystavili vážnemu riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty základných práv, má sa článok 3 ods. 1 druhá veta nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013, článok 4 ods. 1 druhá veta a článok 13 smernice 2011/95/EÚ, ako aj článok 10 ods. 2 a 3 a článok 33 ods. 1 a 2 písm. a) smernice 2013/32/EÚ, vykladať v tom zmysle, že už priznané postavenie utečenca bráni členskému štátu vo vykonaní preskúmania jemu podanej žiadosti o medzinárodnú ochranu s otvoreným výsledkom a ukladá mu povinnosť priznať žiadateľovi postavenie utečenca bez toho, aby preskúmal hmotnoprávne podmienky tejto ochrany?

2. Pokiaľ je odpoveď na prvú otázku taká, že členský štát nie je viazaný priznaním postavením utečenca v inom členskom štáte a že členský štát musí preskúmať žiadosť o medzinárodnú ochranu, ktorá mu bola podaná, s otvoreným výsledkom:

Bránia okolnosti v uznávajúcom členskom štáte, v ktorom by žiadateľ bol vystavený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu v zmysle článku 4 Charty základných práv, uloženiu povinnosti žiadateľovi bezodkladne odísť na územie uznávajúceho členského štátu podľa článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115/ES, v dôsledku čoho môže členský štát bez predchádzajúceho uloženia povinnosti podľa článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115/ES vydať rozhodnutie o návrate podľa článku 6 ods. 2 druhej vety smernice 2008/115/ES v spojení s odsekom 1 tohto článku do krajiny pôvodu žiadateľa?

Majú sa okolnosti v uznávajúcom členskom štáte zohľadňovať oddelene, t. j. majú sa uplatniť kritériá ako v prípade rozhodnutia podľa článku 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32/EÚ alebo možno zohľadniť skutočnosť, že žiadateľovi po otvorení preskúmaní členským štátom nebola priznaná ochrana v tomto členskom štáte, a teda má na výber, či sa vráti do iného členského štátu, ktorý mu priznal postavenie utečenca alebo do svojej krajiny pôvodu?

3. Pokiaľ sa na druhú otázku odpovie tak, že žiadateľ musí byť podľa článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115/ES povinný bezodkladne odísť na územie uznávajúceho členského štátu:

Je možné, aby sa uložila povinnosť žiadateľa podľa článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115/ES bezodkladne odísť na územie uznávajúceho členského štátu a vydalo rozhodnutie o návrate do krajiny pôvodu žiadateľa podľa článku 6 ods. 2 druhej vety tejto smernice v spojení s odsekom 1 tohto článku v jednom správnom rozhodnutí?

4. Pokiaľ sa na druhú otázku odpovie tak, že žiadateľ podľa článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115/ES nie je povinný bezodkladne odísť na územie uznávajúceho členského štátu:

Bráni zásada zákazu vyhostenia (článok 18, článok 19 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie, článok 5 smernice 2008/115/ES, článok 21 ods. 1 smernice 2011/95/EÚ) rozhodnutiu o návrate do krajiny pôvodu žiadateľa podľa článku 6 ods. 2 druhej vety smernice 2008/115/ES v spojení s odsekom 1 tohto článku, ak žiadateľovi bolo priznané postavenie utečenca v inom členskom štáte, ale členský štát, v ktorom sa v súčasnosti zdržiava a v ktorom podal žiadosť o azyl, dospel v rámci otvoreného konania k záveru, že žiadateľovi by nemala byť priznaná ochrana?

5. Pokiaľ sa na štvrtú otázku odpovie tak, že zásada zákazu vyhostenia bráni rozhodnutiu o návrate:

Má sa zásada zákazu vyhostenia (článok 18, článok 19 ods. 2 Charty základných práv, článok 5 smernice 2008/115/ES, článok 21 ods. 1 smernice 2011/95/EÚ) skúmať už pri vydávaní rozhodnutia o návrate podľa článku 6 ods. 2 druhej vety smernice 2008/115/ES v spojení s odsekom 1 tohto článku, v dôsledku čoho nie je možné vydať rozhodnutie o návrate, alebo je potrebné vydať rozhodnutie o návrate podľa článku 6 ods. 2 druhej vety smernice 2008/115/ES v spojení s odsekom 1 tohto článku a následne odložiť odsun podľa článku 9 ods. 1 písm. a) smernice 2008/115/ES?

Uvedené ustanovenia práva Únie.

Charta základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta EÚ“), články 4, 18 a 19 ods. 2

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (ďalej len „nariadenie 604/2013“), článok 3

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (ďalej len „smernica 2008/115“), článok 5, článok 6 ods. 2 a článok 9 ods. 1

Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (ďalej len „smernica 2011/95“), články 4, 13, 21

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (ďalej len „smernica 2013/32“), článok 10, článok 33 ods. 2

Uvedené vnútroštátne ustanovenia

Grundgesetz (Ústava Spolkovej republiky, Nemecko, ďalej len „Ústava“) článok 16a

Asylgesetz (Azylový zákon, Nemecko, ďalej len „AsylG“): § 1 („Rozsah platnosti“) ods. 1 č. 2, § 3 („Udelenie štatútu utečenca“) ods. 1, 3 a 4, § 4 („Subsidiárna ochrana“) ods. 1, § 29 („Neprípustné žiadosti“) ods. 1 č. 2, § 34 („Príkaz na vyhostenie“) ods. 1 veta 1

Aufenthaltsgesetz (Zákon o pobyte, Nemecko, ďalej len „AufenthG“): § 50 („Povinnosť vycestovať z krajiny“) ods. 3, § 59 („Príkaz na vyhostenie“) ods. 1 prvá veta, § 60 („Zákaz vyhostenia“) ods. 1, 5 a 7, § 60a („Dočasné pozastavenie vyhostenia [strpenie]“) ods. 2 prvá veta

Stručný opis skutkového stavu a konania

- 1 Žalobkyňa, ktorej žiadosť o azyl Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úrad pre migráciu a utečencov, Nemecko, ďalej len „Spolkový úrad“) v celom rozsahu zamietol, sa žalobou domáha priznania postavenia utečenca, subsidiárne priznania osoby s doplnkovou ochranou, prípadne určenia zákazu vyhostenia podľa vnútroštátneho práva.
- 2 Žalobkyňa sa narodila v roku 1996 a je palestínskej národnosti bez štátnej príslušnosti. Dňa 12. augusta 2020 jej bolo v Grécku priznané postavenie

utečenca. Má grécke povolenie na pobyt utečenca platné do 11. augusta 2023. Nemôže sa vrátiť do Grécka, pretože podľa interného zistenia Spolkového úradu by jej tam hrozilo vážne riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty.

- 3 Spolkový úrad jej rozhodnutím z 30. novembra 2022 nepriznal postavenie utečenca, zamietol žiadosť o uznanie azylu, nepriznal postavenie osoby s doplnkovou ochranou a konštatoval, že neexistujú zákazy vyhostenia podľa § 60 ods. 5 a ods. 7 prvej vety AufenthG. Súd vyzval žalovanú, aby do 30 dní od oznámenia rozhodnutia opustila Spolkovú republiku Nemecko, pričom lehota na vycestovanie sa v prípade podania žaloby končí 30 dní po právoplatnom ukončení azylového konania. V prípade, že žalobkyňa nedodrží lehotu na opustenie krajiny, hrozilo by jej vyhostenie na Palestínske autonómne územia, do pásma Gazy alebo do iného štátu, do ktorého má povolené vstúpiť alebo ktorý je povinný ju prijať späť.
- 4 Žalobou z 22. decembra 2022 podanou proti tomuto rozhodnutiu sa žalobkyňa domáha, aby bola žalovanej uložená povinnosť priznať žalobkyni postavenie utečenca, pretože žalovaná je viazaná už priznaným postavením utečenca v Grécku. Subsidiárne žiada, aby bola žalovaná povinná priznať žalobkyni postavenie osoby s doplnkovou ochranou alebo subsidiárne určiť, že existuje vnútroštátny zákaz vyhostenia podľa § 60 ods. 5 a ods. 7 prvej vety AufenthG.

Stručné odôvodnenie podania

- 5 Výsledok sporu pred vnútroštátnym súdom závisí od odpovede na položené otázky.

Prejudiciálna otázka 1

- 6 Prejudiciálna otázka 1 sa týka výkladu článku 3 ods. 1 druhej vety nariadenia 604/2013, článku 4 ods. 1 druhej vety a článku 13 smernice 2011/95, ako aj článku 10 ods. 2 a 3, článku 33 ods. 1 a 2 písm. a) smernice 2013/32. Vnútroštátny súd pripomína, že táto otázka už je predmetom prebiehajúceho konania pred Súdny dvorom (vec C-753/22). Pokiaľ ide o odôvodnenie prvej položenej otázky, v plnom rozsahu odkazuje na odôvodnenie uznesenia Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) vo veci C-753/22.

Prejudiciálne otázky 2 až 5

- 7 Prostredníctvom prejudiciálnych otázok 2 až 5 sa vnútroštátny súd domáha ďalšieho objasnenia rozhodnutia o návrate v prípade, že Súdny dvor na prvú otázku odpovie tak, že členský štát nie je viazaný postavením utečenca, ktoré žiadateľovi už bolo priznané v inom členskom štáte a že členský štát skúma žiadosť o medzinárodnú ochranu, ktorá mu bola predložená, s otvoreným výsledkom.

- 8 Podľa rozhodnutia Spolkového úradu žalobkyňa nielenže nemá nárok na priznanie postavenia utečenca, ale nemá ani nárok na uznanie postavenia osoby oprávnenej na azyl, na priznanie doplnkovej ochrany ani na určenie existencie zákazu vyhostenia podľa vnútroštátneho práva.
- 9 Žalobkyňa tiež nemá nárok na priznanie postavenia osoby s doplnkovou ochranou, pretože podľa jej vyjadrenia pred Spolkovým úradom jej nehrozí uloženie alebo výkon trestu smrti, mučenie ani neľudské či ponižujúce zaobchádzanie alebo trest. Nečelí ani vážnemu individuálnemu ohrozeniu života alebo integrity v dôsledku svojvoľného násillia v kontexte medzinárodného alebo vnútorného ozbrojeného konfliktu.
- 10 Podobne žalobkyňa nemá nárok na vyslovenie existencie zákazu odsunu podľa § 60 ods. 5 alebo ods. 7 prvej vety AufenthG z humanitárnych dôvodov. Vnútroštátny súd vychádza z toho, že napriek všeobecne zlým životným podmienkam v pásme Gazy bude žalobkyňa v prípade návratu schopná zarobiť si na svoje životné minimum.
- 11 Keďže žalobkyňa nemá nárok na priznanie ochranného postavenia a nedisponuje žiadnym iným pobytovým titulom, je potrebné vydať príkaz na vyhostenie podľa § 34 AsylG v spojení s § 59 ods. 1 prvou vetou AufenthG, pričom sa jej určí primeraná lehota. To zodpovedá rozhodnutiu o návrate v zmysle článku 3 č. 4 smernice 2008/115.
- 12 Spolkový úrad však žalobkyňu nevyzval, aby podľa § 50 ods. 3 druhej vety AufenthG, ktorý slúži na vykonanie článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115, bezodkladne odišla do Grécka. Pokiaľ ide o zákonnosť príkazu na vyhostenie do krajiny pôvodu žalobkyne, vzniká otázka, či bola potrebná predchádzajúca výzva žalobkyne o vycestovanie z krajiny do Grécka.
- 13 V súvislosti s rozhodnutím o návrate, ktoré má byť vydané v súlade s vnútroštátnym právom, vyvstávajú prejudiciálne otázky č. 2 až 5 týkajúce sa súladu rozhodnutia o návrate do krajiny pôvodu žalobkyne s požiadavkami článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115 a článku 6 ods. 2 druhej vety v spojení s odsekom 1 smernice 2008/115, ako aj so zásadou zákazu vyhostenia.

Prejudiciálna otázka 2

- 14 Druhá prejudiciálna otázka spočíva v tom, či musí byť žiadateľ pred vydaním rozhodnutia o návrate povinný bezodkladne odísť na územie iného členského štátu, ktorý mu priznal postavenie utečenca, v súlade s článkom 6 ods. 2 prvou vetou 1 smernice 2008/115 alebo či je možné od toho upustiť, ak – ako je to v tomto prípade – v uznávanom členskom štáte existujú okolnosti, ktoré by žiadateľa vystavili neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu v zmysle článku 4 Charty.

- 15 Článok 6 ods. 2 prvá veta smernice 2008/115 stanovuje, že proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na území iného členského štátu a má povolenie na pobyt, by sa nemalo vydať žiadne rozhodnutie o návrate. V takýchto prípadoch by mal byť štátny príslušník tretej krajiny povinný sa najskôr bezodkladne vrátiť do toho členského štátu, v ktorom má právo na pobyt. Iba ak dotknutá osoba tejto výzve nevyhoví alebo ak existuje hrozba pre verejný poriadok alebo národnú bezpečnosť, má sa vydať rozhodnutie o návrate (pozri bod 5.4 „Odporúčania Komisie (EÚ) 2017/2338 zo 16. novembra 2017, ktorým sa stanovuje spoločná príručka o návrate, ktorú majú používať príslušné orgány členských štátov pri vykonávaní úloh spojených s návratom“).
- 16 Pokiaľ je vnútroštátnemu súdu známe, okamžitý odchod štátného príslušníka tretej krajiny požadovaný z dôvodov verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti (článok 6 ods. 2 druhá veta, druhá alternatíva smernice 2008/115/ES) je jedinou výnimkou stanovenou v tejto smernici z požiadavky uvedenej v prvej vete článku 6 ods. 2, podľa ktorej musí štátny príslušník tretej krajiny okamžite odísť na územie členského štátu, ktorý mu priznal postavenie utečenca.
- 17 V predmetnej konštelácii prípadu však vzniká otázka, či by nemala existovať aj ďalšia výnimka z povinnosti vycestovať do iného členského štátu. V prípade konštelácie, akou je táto, v ktorej nemožno prijať rozhodnutie podľa článku 33 ods. 2 písm. a) smernice 2013/32, pretože tomu bránia okolnosti prevládajúce v členskom štáte, ktorý priznáva postavenie utečenca a v ktorom by bol žiadateľ vystavený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu v zmysle článku 4 Charty, by bolo protirečivé požadovať, aby žiadateľ vycestoval práve do tohto štátu (ku kritériu, ktoré sa má uplatniť, pokiaľ ide o to, či existujú okolnosti, za ktorých by žiadateľ bol podrobený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu, pozri napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie [ďalej len „Súdny dvor“] z 19. marca 2019, Ibrahim a i., C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17, EU:C:2019:219).
- 18 Inak by sa to malo posudzovať, ak by sa do úvahy mali zahrnúť nielen izolované okolnosti v uznávajúcom členskom štáte (v tomto prípade Grécko), ale aj skutočnosť, že žiadateľovi nebol priznaný štatút ochrany po otvorenom preskúmaní členského štátu (v tomto prípade Nemecko). Ak totiž členský štát nie je viazaný priznaním postavenia utečenca iným členským štátom (čo je predmetom otázky č. 1) a pri vlastnom preskúmaní žiadosti žiadateľa o azyl dospeje k záveru, že neexistuje dôvod, pre ktorý by sa žiadateľ nemohol vrátiť do krajiny pôvodu, potom by si žiadateľ mohol vybrať, či sa vráti do iného členského štátu, ktorý mu priznal postavenie utečenca alebo do svojej krajiny pôvodu.

Prejudiciálna otázka 3

- 19 Ak je odpoveď na prejudiciálnu otázku 2 taká, že žiadateľ musí byť povinný bezodkladne odísť na územie uznávajúceho členského štátu podľa článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115, vzniká otázka, či je možné uložiť povinnosť podľa článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115 a vydať rozhodnutie o návrate podľa

článku 6 ods. 2 druhej vety v spojení s článkom 6 ods. 1 smernice 2008/115 v jednom rozhodnutí správneho orgánu alebo či musia byť vydané časovo oddelené (prejudiciálna otázka 3).

- 20 Táto otázka si vyžaduje objasnenie, pretože podľa vnútroštátneho súdu zo znenia § 50 ods. 3 druhej vety AufenthG, ktorým sa má do vnútroštátneho práva prebrať článok 6 ods. 2 prvá veta smernice 2008/115, jednoznačne nevyplýva, či sa vyžaduje časové odlišenie medzi výzvou na vycestovanie do iného členského štátu a príkazom na vyhostenie do krajiny pôvodu.
- 21 Skutočnosť, že predmetné rozhodnutia musia byť z časového hľadiska prijaté oddelene, potvrdzujú aj vyhlásenia v bode 5.4 Odporúčaní Komisie (EÚ) 2017/2338 zo 16. novembra 2017, ktorým sa stanovuje spoločná príručka o návrate, ktorú majú používať príslušné orgány členských štátov pri vykonávaní úloh spojených s návratom.

Prejudiciálna otázka 4

- 22 Ak je odpoveď na prejudiciálnu otázku 2 taká, že žiadateľ podľa článku 6 ods. 2 prvej vety smernice 2008/115 nie je povinný okamžite odísť na územie uznávajúceho členského štátu, vzniká otázka, či možno vydať rozhodnutie o návrate do krajiny pôvodu žiadateľa podľa článku 6 ods. 2 druhej vety smernice 2008/115 v spojení s odsekom 1 tohto článku alebo či sa má uplatniť zásada zákazu vrátenia (článok 18, článok 19 ods. 2 Charty, článok 5 smernice 2008/115, článok 21 ods. 1 smernice 2011/95), pretože iný členský štát udelil žiadateľovi postavenie utečenca (prejudiciálna otázka 4).
- 23 Keďže táto otázka vzniká len v prípade, ak je odpoveď na prejudiciálnu otázku 1 taká, že rozhodnutie o uznaní iného členského štátu nemá záväzný účinok, v prípade odpovede na prejudiciálnu otázku 4 v tom zmysle, že zásada zákazu vyhostenia bráni rozhodnutiu o návrate, by existoval aspoň „obmedzený záväzný účinok“ týmto rozhodnutím tohto iného členského štátu.
- 24 V prípade, ako je tento, keď členský štát pri svojom posúdení dospeje k záveru, že žiadateľovi by nemal byť priznaný status ochrany, ale tento členský štát by nemohol vydať rozhodnutie o návrate z dôvodu zásady zákazu vyhostenia, žiadateľ by sa vzhľadom na okolnosti v inom členskom štáte nemohol vrátiť do tohto iného členského štátu a nemohol by získať povolenie na pobyt v členskom štáte, v ktorom sa v súčasnosti nachádza. Podľa vnútroštátneho práva však môže dosiahnuť tzv. „tolerovanie“ (§ 60a ods. 2 prvá veta 1 AufenthG), t. j. odklad odsunu.
- 25 Tolerovanie existencie „medzistupňa postavenia“ štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí by sa nachádzajú na území členského štátu bez práva a povolenia na pobyt, ale voči ktorým by nebolo vydané žiadne platné rozhodnutie o návrate, je však v rozpore s cieľom smernice 2008/115, ako aj so znením článku 6 tejto

smernice (porovnaj rozsudok Súdneho dvora z 3. júna 2021, Westerwaldkreis, C- 546/19, EU:C:2021:432, bod 57).

- 26 Podľa článku 6 ods. 1 smernice 2008/115 sú členské štáty povinné vydať rozhodnutie o návrate voči všetkým štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, pokiaľ právo Únie nestanovuje výslovnú výnimku. Členské štáty nesmú tolerovať nelegálny pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín na svojom území bez toho, aby začali konanie o návrate alebo vydali povolenie na pobyt. Smernica 2008/115 sa nemôže vykladať v tom zmysle, že ukladá členskému štátu povinnosť udeliť povolenie na pobyt štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na jeho území, ak sa na tohto štátneho príslušníka tretej krajiny nemôže vzťahovať rozhodnutie o návrate alebo opatrenie o ukončení jeho pobytu. Pokiaľ ide najmä o článok 6 ods. 4 smernice 2008/115, toto ustanovenie sa obmedzuje na to, že umožňuje členským štátom, aby z dôvodov hodných osobitného zreteľa alebo humanitárnych dôvodov priznali právo na pobyt štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, a to na základe ich vnútroštátneho práva, a nie práva Únie (pozri rozsudok Súdneho dvora z 22. novembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Vyhostenie – konope na liečebné účely], C- 69/21, EU:C:2022:913, bod 85 a nasl.).

Prejudiciálna otázka 5

- 27 V tejto súvislosti vyvstáva prejudiciálna otázka 5: Ak je odpoveď na prejudiciálnu otázku 4 taká, že rozhodnutiu o návrate do krajiny pôvodu žiadateľa bráni zásada zákazu vyhostenia, vzniká otázka, či je potrebné túto skutočnosť preskúmať už pri vydávaní rozhodnutia o návrate podľa článku 6 ods. 2 druhej vety smernice 2008/115 v spojení s odsekom 1 tohto článku – v dôsledku čoho nie je možné vydať rozhodnutie o návrate – alebo či je potrebné vydať rozhodnutie o návrate podľa článku 6 ods. 2 druhej vety smernice 2008/115 v spojení s odsekom 1 tohto článku a následne odložiť odsun podľa článku 9 ods. 1 písm. a) tejto smernice.
- 28 Podľa vnútroštátneho súdu je judikatúra Súdneho dvora v tejto súvislosti rozporuplná.
- 29 Súdny dvor na jednej strane rozhodol, že ak existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na území členského štátu, bude v prípade návratu do tretej krajiny vystavený skutočnému riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty, nemožno voči nemu vydať rozhodnutie o návrate do tejto krajiny, pokiaľ takéto riziko pretrváva (pozri rozsudok z 22. novembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Vyhostenie – konope na liečebné účely], C- 69/21, EU:C:2022:913, bod 58; v tomto zmysle aj rozsudok z 24. februára, M a i. [Presun do členského štátu], C- 673/19, EU:C:2021:127, bod 42 a 45, ako aj uznesenie z 15. februára 2023, GS, C-484/22, EU:C:2023:122, bod 28).

- 30 Na druhej strane Súdny dvor rozhodol, že by bolo v rozpore s cieľom smernice 2008/115, ako aj so znením článku 6 tejto smernice tolerovať existenciu „medzistupňa postavenia“ štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí by sa nachádzali na území členského štátu bez práva a povolenia na pobyt a prípadne by sa na nich vzťahoval zákaz vstupu, ale voči ktorým by nebolo vydané žiadne platné rozhodnutie o návrate. Tieto úvahy zostávajú platné aj v prípade štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členského štátu a ktorí nemôžu byť vyhostení, keďže tomu bráni zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Podľa tohto rozhodnutia z článku 9 ods. 1 písm. a) smernice 2008/115 vyplýva, že táto okolnosť v takejto situácii neodôvodňuje neprijatie rozhodnutia o návrate štátneho príslušníka tretej krajiny, ale len odklad jeho odsunu v rámci výkonu uvedeného rozhodnutia (pozri rozsudok z 3. júna 2021, Westerwaldkreis, C-546/19, EU:C:2021:432, body 57 až 59.).
- 31 V prospech posledného uvedeného rozhodnutia hovorí skutočnosť, že ani zo znenia, ani zo systematického postavenia článku 5 smernice 2008/115 nevyplýva, že zásadu zákazu vrátenia možno zohľadniť len v kontexte rozhodnutia o návrate. Článok 5 len zaväzuje členské štáty, aby pri vykonávaní smernice dodržiavali zásadu zákazu vrátenia. Podľa článku 19 ods. 2 Charty nikto nesmie byť vystavovaný, vyhostený ani vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu, inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Dodržanie tejto zásady však možno dosiahnuť nielen tým, že členský štát nevydá rozhodnutie o návrate, ale aj tým, že odloží výkon rozhodnutia o návrate.
- 32 Možnosť odkladu odsunu podľa článku 9 ods. 1 písm. a) smernice 2008/115 sa vzťahuje aj na situácie, ktoré nie sú len dočasné. Zo znenia, systematiky ani histórie vzniku tejto smernice nevyplýva obmedzenie vzťahujúce sa na dočasný zákaz odsunu. Zatiaľ čo článok 9 ods. 2 smernice 2008/115 stanovuje, že členské štáty môžu odložiť odsun na primeranú dobu, pričom zohľadnia osobitné okolnosti konkrétneho prípadu, najmä okolnosti uvedené v odseku 2 písm. a) a b), časové obmedzenie na „primeranú dobu“ sa v článku 9 ods. 1 písm. a) smernice 2008/115 nenachádza.

Žiadosť o urýchlené prejednanie veci

- 33 Vnútroštátny súd si je vedomý toho, že nie sú splnené podmienky na uskutočnenie skráteného konania podľa článku 105 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Vzhľadom na veľký počet utečencov s pobytom v Nemecku, ktorí podali opätovnú žiadosť o azyl v tomto členskom štáte, hoci im predtým bola poskytnutá medzinárodná ochrana v inom členskom štáte a ktorí sa nemôžu vrátiť do tohto iného členského štátu, sa však zdá byť žiaduce urýchlené objasnenie. Vnútroštátny súd preto žiada o urýchlené prejednanie veci.